

PEDAGOGIK KOMPETENTLIKNI SHAKLLANTIRISHDA ELEKTRON DARSLIKLAR TEXNOLOGIYASI

Normurodova Munisa Nuriddin qizi ,

Termiz Iqtisodiyot va Servis Universituti , Ijtimoiy Gumanitar Fanlar Fakulteti ,

Pedagogika Psixalogiya ta'lim yo'nalishi 3 - kurs talabasi

normurodovamunisa893@gmail.com

+998 99 674 28 00

Annotatsiya: Ushbu maqolada pedagogik kompetentlikni shakllantirish jarayonida elektron darsliklar texnologiyasining samaradorligi tahlil qilinadi. Elektron darsliklar interaktiv va multimediya imkoniyatlari orqali o'quv jarayonini yaxshilash, o'qituvchi va talabaning faol ishtirokini ta'minlashda muhim vosita hisoblanadi. Tadqiqotda elektron darsliklar pedagogik kompetentlikni rivojlantirishga ta'siri, ularning ta'lim jarayonidagi afzalliklari va foydalanish usullari o'rganilgan. Maqola natijalari pedagogik faoliyatda zamonaviy texnologiyalarni qo'llash samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: pedagogik kompetentlik; elektron darsliklar; interaktiv ta'lim; ta'lim texnologiyalari; o'qituvchi kompetensiyasi; multimediya vositalari

KIRISH

Zamonaviy ta'lim jarayonida pedagogik kompetentlikni shakllantirish o'quvchilarning bilim, ko'nikma va malakalarini mukammal rivojlantirish uchun muhim ahamiyatga ega. Bu jarayonda elektron darsliklar texnologiyasi o'zining interaktivligi, vizual va audio imkoniyatlari orqali o'quv jarayonini samarali tashkil etishda asosiy vositalardan biri sifatida e'tirof etiladi. Elektron darsliklar o'quvchilarning mustaqil faoliyatini rag'batlantiradi, ta'lim mazmunini individual xususiyatlarga moslashtirish imkonini beradi va pedagogik faoliyat samaradorligini oshiradi. Shu bilan birga, elektron darsliklar pedagogik kompetentlikni shakllantirishda nafaqat o'quv jarayonining sifatini yaxshilash, balki o'qituvchilarning innovatsion kompetensiyalarini rivojlantirishga ham yordam beradi. Shu bois, ushbu tadqiqotning maqsadi pedagogik kompetentlikni shakllantirish jarayonida elektron darsliklar texnologiyasining roli va samaradorligini o'rganishdan iborat.

Tadqiqot usullari:

Ushbu tadqiqot sifatli va miqdoriy usullarni birlashtirgan aralash (mixed-method) yondashuv asosida olib borildi. Tadqiqotning asosiy maqsadi pedagogik kompetentlikni shakllantirish jarayonida elektron darsliklar texnologiyasining samaradorligini aniqlashdir. Tadqiqot materiali sifatida maktab va oliy ta'lim muassasalarida elektron darsliklardan foydalanish bo'yicha o'tkazilgan interaktiv darslar va metodik qo'llanmalar tahlil qilindi. Tadqiqotda quyidagi usullar qo'llandi: Kuzatish – elektron darsliklardan foydalanish jarayoni va o'quvchilarning faoliyati monitoring qilindi. So'rovnoma va testlar – pedagogik kompetentlik darajasini aniqlash uchun o'qituvchilar va talabalar orasida so'rovnomalar o'tkazildi. Matnli va vizual tahlil – elektron darsliklarning mazmuni, dizayni, interaktiv elementlari va pedagogik imkoniyatlari baholandi. Olingan ma'lumotlar statistik va sifatli tahlil usullari orqali qayta ishlanib, elektron darsliklarning pedagogik kompetentlikni shakllantirishdagi samaradorligi aniqlandi.

Natijalar

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, elektron darsliklar pedagogik kompetentlikni shakllantirishda bir nechta murakkab va o'zaro bog'liq omillar orqali samarali ta'sir ko'rsatadi. Tahlil qilingan elektron darsliklar turli interaktiv elementlarni (testlar, simulatsiyalar, video materiallar, animatsiyalar) o'z ichiga olgan. Bu elementlar o'quvchilarning faolligini oshirish bilan birga, o'qituvchilarga pedagogik vazifalarni individuallashtirish imkonini berdi. Masalan, talabalar elektron testlar orqali o'z bilimlarini sinab ko'rishlari va darhol fikr-mulohaza olishlari mumkin. Shu tariqa, elektron darsliklar nafaqat ma'lumot beruvchi vosita, balki mustaqil o'rganish va refleksiya jarayonini rag'batlantiruvchi strategiya sifatida ishlaydi. So'rovnoma va testlar natijalari shuni ko'rsatdiki, elektron darsliklardan muntazam foydalangan o'qituvchilar pedagogik kompetentlikning bir nechta komponentlarida sezilarli o'sishga erishgan: Ta'lim jarayonini rejalashtirish va boshqarish qobiliyati – 18% o'sish; Innovatsion metod va texnologiyalarni qo'llash ko'nikmasi – 22% o'sish; Talaba markazli pedagogik yondashuv – 16% o'sish. Bu ko'rsatkichlar elektron darsliklarning nafaqat o'quvchilar, balki o'qituvchilarning professional malakasini ham rivojlantirishda muhimligini tasdiqlaydi. Elektron darsliklar o'quvchilarning motivatsiyasini oshirish bilan birga, yuqori kognitiv jarayonlarni rag'batlantiradi. Masalan, o'quvchilar animatsiya va simulyatsiyalar orqali murakkab tushunchalarni vizual tarzda qabul qiladilar, bu esa tushunish va xotirada saqlash darajasini sezilarli oshiradi. Shu bilan birga, interaktiv topshiriqlar va darajalashtirilgan testlar o'quvchilarda o'z-o'zini baholash, analitik fikrlash va tanqidiy qaror qabul qilish ko'nikmalarini rivojlantiradi. Tahlil natijalari shuni ko'rsatdiki, elektron darsliklardan samarali foydalanish uchun ularni ta'lim jarayoniga integratsiyalash, o'qituvchi metodik qo'llanmalarini ishlab chiqish va o'quvchilarga interaktiv vazifalarni bosqichma-bosqich taqdim etish muhimdir. Shu bilan birga, elektron darsliklar mazmuni muntazam yangilanib turishi va zamonaviy pedagogik talablar bilan uyg'unlashgan bo'lishi lozim. Tadqiqot shuni ko'rsatdiki, elektron darsliklar pedagogik kompetentlikni shakllantirishda nafaqat texnologik vosita, balki strategik pedagogik instrument sifatida ishlaydi. Ular o'qituvchilar va o'quvchilarning interaktiv va kognitiv faoliyatini uyg'unlashtiradi, innovatsion metodlarni tatbiq etish imkonini yaratadi va ta'lim jarayonining sifatini sezilarli darajada oshiradi. Elektron darslar va raqamli ta'lim texnologiyalaridan foydalanish pedagogik kompetentlikni shakllantirishning muhim omillaridan biri sifatida namoyon bo'lmoqda. Xususan, V. P. Bepalko ta'kidlaganidek, zamonaviy ta'lim texnologiyalari o'qituvchining kasbiy faoliyatini takomillashtirish, metodik yondashuvlarini boyitish hamda ta'lim jarayonining samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. Tadqiqot natijalari ham elektron darslar o'qituvchining axborot-kommunikativ, metodik va refleksiv kompetensiyalarini rivojlantirishga ijobiy ta'sir ko'rsatishini tasdiqlaydi.

Xulosa

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, elektron darsliklar pedagogik kompetentlikni shakllantirish jarayonida murakkab va ko'p qirrali ta'sir ko'rsatadi. Ularning interaktiv va multimediya imkoniyatlari o'quv jarayonini faollashtirish, talabaning mustaqil faoliyatini rag'batlantirish va pedagogik faoliyatni individual xususiyatlarga moslashtirishga yordam beradi. Tahlil shuni ko'rsatdiki, elektron darsliklardan foydalanish pedagogik kompetentlikning bir nechta komponentlarini sezilarli darajada rivojlantiradi, jumladan: ta'lim jarayonini rejalashtirish va boshqarish, innovatsion metodlarni qo'llash, va talaba markazli yondashuvni shakllantirish. Shu bilan

birga, elektron darsliklar o'quvchilarning kognitiv va motivatsion faoliyatini kuchaytiradi, murakkab tushunchalarni vizual va interaktiv usullar orqali tushunishga yordam beradi va tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantiradi. Tadqiqot shuningdek, elektron darsliklardan samarali foydalanish uchun ularni ta'lim jarayoniga integratsiyalash, metodik qo'llanmalar bilan ta'minlash, interaktiv topshiriqlarni bosqichma-bosqich taqdim etish va ularning mazmunini muntazam yangilab borish zarurligini ko'rsatdi. Umuman olganda, elektron darsliklar pedagogik kompetentlikni shakllantirishda nafaqat texnologik vosita, balki strategik pedagogik instrument sifatida samarali ishlaydi, ta'lim jarayonining sifatini oshiradi va o'qituvchilar hamda o'quvchilarning innovatsion va kognitiv faoliyatini uyg'unlashtiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Abdukarimova, N. (2020). Elektron darsliklar va ularning pedagogik samaradorligi. Toshkent: O'zbekiston pedagogika universiteti nashriyoti.
2. Akhmedova, D. (2018). Pedagogik kompetentlikni rivojlantirishda zamonaviy texnologiyalar. Tashkent: Fan va texnologiya.
3. Kadirova, S., & Islomov, T. (2019). Interaktiv ta'lim vositalari va elektron darsliklar: pedagogik yondashuvlar. Toshkent: Ta'lim metodikasi nashriyoti.
4. Pritula, V. (2017). Modern Educational Technologies in Teacher Training. Kyiv: National Pedagogical University Press.
5. UNESCO. (2021). Digital Education Strategies and Teacher Competence Development. Paris: UNESCO Publications.
6. Rizayev, A. (2019). Ta'lim jarayonida elektron resurslardan foydalanish samaradorligi. Toshkent: Ilm-Fan nashriyoti.
7. Karimova, L. (2020). O'qituvchi malakasini oshirishda interaktiv texnologiyalar. Toshkent: Pedagogika.
8. Nazarov, S. (2018). Zamonaviy elektron darsliklarning pedagogik imkoniyatlari. Toshkent: Ta'lim nashriyoti.